

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 26/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuslain 13 luvun 5 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 26 päivänä toukokuuta 2010 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi sairausvakuutuslain 13 luvun 5 §:n muuttamisesta (HE 67/2010 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta lausunnon (TyVL 13/2010 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Sanna Pekkarinen ja ylitarkastaja Ritva Partinen, sosiaali- ja terveysministeriö
- työterveyspäällikkö Arto Laine, Kansaneläkelaitos
- tiimipäällikkö Pirjo Manninen, Työterveyslaitos
- työympäristöasiantuntija Raili Perimäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus Työläjäry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet Elinkeinoelämän keskusliitto ja Suomen Yrittäjät.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia siten, että ennalta ehkäisevän työterveyshuollon nykyisen 60 prosentin korvaustason ehtona olisi, että työnantaja, työntekijät ja työterveyshuolto yhteistyössä sopivat työpaikalla ja työterveyshuollossa noudatettavista käytännöistä, joilla työkyvyn hallintaa, seurantaa ja varhaista tukea toteutetaan työpaikan ja työter-

veyshuollon yhteisenä toimintana. Esityksen tavoitteena on parantaa työpaikkojen ja työterveyshuoltojen yhteistyönä toteutettavan työkyvyn hallinnan ja edistämisen toteutumista työpaikoilla.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää hyvänä, että esitys parantaa työkyvyn hallinnan ja edistämisen toteutumista työpaikoilla selkeyttämällä ehkäisevän työterveyshuollon 60 prosentin korvaustason ehtoja. Ehdotuksen mukaan ehtona korkeammalle korvaustasolle on työnantajan, työntekijöiden ja työterveyshuollon yhteistyössä sopimat käytännöt, joilla työkyvyn hallintaa, seurantaa ja varhaista tukea toteutetaan. Lisäksi edellytetään sopimista sairauspoissaolojen seurantajärjestelmästä. Muussa tapauksessa korvaustaso hyväksyttävistä kustannuksista on 50 prosenttia.

Valiokunta korostaa kaikkien osapuolten yhteistyön ja sitouttamisen merkitystä työkyvyn hallinnan toteuttamisessa. Työkyvyn edistämisen ja työkyvyttömyyden ehkäisemisen kannalta on tärkeää, että ennakoiva toiminta alkaa mahdollisimman varhain työuran alussa ja kestää koko työuran ajan.

Työterveyshuollolla on tärkeä asema työkykyisyyden seurannassa ja varhaisen tuen suunnittelussa. Muun muassa fyysisen kunnon ja henkisen jaksamisen samoin kuin tuki- ja liikuntaelimestön tilan seurannalla ja työntekijöiden neuvonnalla ja ohjauksella voidaan merkittävästi vaikuttaa sairastavuuteen ja ehkäistä työkyvyttömyyttä. Valiokunnan käsityksen mukaan työntekijöiden omien voimavarojen käytön ja elintapamuutosten aikaansaamisen kannalta on tärkeää, että seuranta ja kannustaminen esimerkiksi terveysliikuntaan toteutetaan mahdollisimman pitkäjänteisesti.

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan lausunnossa kiinnitetään huomiota epätyypillistä työtä tekevien työterveyshuollon kehittämiseen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on myös huolissaan siitä, että työterveyshuollon palvelut eivät ole riittävän kattavia. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan työterveyshuollon ulkopuolella on lähes 300 000 työntekijää. Selvitysten mukaan osa pienistä työnantajista ei hae Kansaneläkelai-

tokselta korvauksia työterveyshuollon kustannuksista, mutta toisaalta osa ei lainkaan järjestä työterveyshuoltoa työntekijöilleen, vaikka se on työnantajan lakisääteinen velvollisuus. Työterveyshuollon ulkopuolelle jääviä ovat epätyypillistä työtä erilaisissa lyhytaikaisissa työsuhteissa tekevien lisäksi muun muassa yrittäjät, omaa työtään tekevät sekä apurahansaaajat.

Yrittäjien työterveyshuolto ei selvitysten mukaan ole kehittynyt työterveyshuollossa olevien määrän eikä toiminnan sisällön suhteen työnantajien työterveyshuollon kehitystä vastaavalla tavalla. Tähän on osaltaan vaikuttanut pienten yritysten sekä omaa työtään tekevien määrän kasvu. Työntekijöilleen työterveyshuoltopalveluita järjestäessään yrittäjät ovat usein itse jääneet työterveyshuollon ulkopuolelle. Korvausta hakeneiden yrittäjien määrän kasvu viime vuosina selittyy maatalousyrittäjien työterveyshuollon aktiivisella kehittämisellä.

Puutteita työterveyshuollon järjestämisessä on raportoitu erityisesti rakennusosalalla. Terveyserojen kaventamisen tavoitteen kannalta olisi tärkeää, että työterveyshuollon kattavuutta parannettaisiin varsinkin aloilla, joilla työntekijät ovat vähän koulutettuja ja työ on fyysisesti kuormittavaa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa työelämän keskeistä merkitystä kansalaisten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Työterveyshuollon kehittäminen työkykyä edistävään ja työkyvyttömyyttä ehkäisevään suuntaan lisää mahdollisuuksia työurien pidentämiseen nykyisestä. Esityksen tavoitteiden toteutumista on tarpeen seurata ja arvioida riittävään ja mahdollisimman ajantasaiseen tietoon perustuen.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 28 päivänä lokakuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Inkeri Kerola /kesk	Päivi Räsänen /kd
vpj.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Paula Sihto /kesk
jäs.	Outi Alanko-Kahiluoto /vihr	Seppo Särkiniemi /kesk
	Maria Guzenina-Richardson /sd	Satu Taiveaho /sd
	Arja Karhuvaara /kok	Lenita Toivakka /kok
	Anneli Kiljunen /sd	Erkki Virtanen /vas.
	Håkan Nordman /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.